

J. J. 17.

Apple - Tråns
Ans och skötsel

Sinland,

Andre Delen,

Med Wederbörandes samtycke

Under

Oeconomiae Professorens samt Kongl. Swenska Wet. Acad.
och Kongl. Wetensk. Societ. i Upsala Ledamots

S E R I E

D^{OCT.} **PEHR KALMS**

Inseende

Sör Lager-Kransen,

Utgifwen och försvarad

af

JOHAN CALONIUS,

WIBURGENSIS.

3 Kongl. Åbo Academies Nedre Låro-Sal d. 5. Julii

År 1769.

På wanlig tid förmiddagen

Åbo Tryckt hos **JOHAN CHRIST. FRENCKELL.**

§. 4.

Hver två eller tre år bör ingen planta tillåtas at stå på plantsången: ty om de länge lämnas där wärande, slå de ut rätt få sido, rötter, utan skiuta däremot hjertroten diuvt ned, at de sedan ej äro så bequämlige at ömsa til Träschan.

Träschan bör på lika sätt, som plantsången, wara inrättad på et för N. N. D. och N. B. skoldt ställe, som är torrländt och emot middags solen belägit. Jorden bör därstädes tillredas til 2 quarters diuplek eller litet mera, af god matsmylla, bestående af brunnen och til jord förwandlad gödsel. Färsk obrunnen gödning får man här ej bruka, ty om den kommer på bara roten eller stammen, lider trädet deraf, och tager mycken skada. Torstjord af en ång eller åkerlinda kan ock med förmon därtill brukas. Torfwen uptages och lägges i högar, at alraminst i et år ruttna och förmutna. Under samma tid omröres den några gånger, at luften frit må kunna spela därpå och meddela den allehanda til växternas vegetation tjenliga partielar. Man tager allenast noga i akt, at jordmon i Träschan både i anseende til matsjorden och til grund, är af enahanda art och beskaffenhet med jorden både i plantsången, hwaruti plantorne upvuxit, samt, om giörligt är, åfwen

wen med den i trågården, der de sedan ständigt komma at stå. I Träscholan sättas plantorne i rätta linier i förbund, det är, at plantorna i nästa rad komma at stå mitt emot det medlersta stället af hwar planta i första raden, och ej midtemot hwarandra: ty härigenom få de större rum, at wäxa på; de ställas på hwar rad til fyra, fem a sex qwarters afstånd ifrån hwarandra. Plantornas flyttning til Träscholan kan ske både om wären, innan de slagit ut lös, och om hösten sent, sedan löswen äro affallna; dock lyckas det här gemenligen bättre om wären; Här i Åbo sker det bäst anten i slutet af April, eller i början af Maj, alt som wären är tidig eller sehn: i mulit wäder lyckas det bättre, än i solfken, emedan solen torckar för starkt rötterna, om man ej snart sätter dem ned; i rågnwäder duger ej omsätta, emedan jorden klubbas för mycket. Wid plantornas upgräfwande waktar man sig, at ej stammen eller rötterna blifwa illa skadda; dertfore gräfwas de warsamt upp. Man gräfwer ej flera upp på en gång, än man straxt hinnet sätta, ty om de komma at wäxa något längre upp ur jorden, torcka sol och lust dem förstarkt, at de derigenom lida mycket. Nödgas man af någon händelse uptaga flera på en gång, än man straxt hinnet sätta, gräfwer man på et skuggigt ställe en liten grop, sätter de uptagne med rötterna tätt til hwarandra deri, och öfwerhöljer rötterna med friskt mull til en twär hands tiöcklek eller litet mera; där kunna de hålla sig friska fast i några dagar. När man wil nedsätta en planta i Träscholan, gräfwer man på det ställe den skall stå en grop af 1 a 1½ qwarters diuplek, samt 2 a 3 qwarters widd; de fina hårliga rötter affåras med en hwas knif, at de blifwa endast 1 a 2 tum långa, i bland och kortare, om de blifwit för torra: ändarne af de större rötter affåras sluttande likaledes med en hwas knif; som den i plantscholan gemenligen skutit flera större rötter ned i jorden, så tages i akt, nu wid plantans sättande, at desse warsamt böjas ut hwar åt sin kant ester bottn af gropen, och wi-

Fas så, at de komma at löpa horizontelt; i bland har plantans rot inga grenar, utan den har slagit endast en hufvudrot perpendiculairt ned, med några fina fibrar eller håår på sidan. Wid en sådans utsättande i Träscholan, bör man warsamt böja ändan af den, at löpa horizontelt ester botnen af gropen; men är den så tiock, eller så skapad, at den ej låter böja sig, så skär man af ändan så mycket bort, at roten blir endast et qvarter eller $\frac{2}{3}$ qvarter lång; och sätter så roten i gropen at stå perpendiculairt. Sedan man fått plantan at stå så med utbredda rötter midt i gropen, håller man med ena handen i plantan, at hon ej rubbas från sitt ställe; och med andra handen öser man med skoffeln eller spadans spån til hands warande och från ogräs fri jord öfver rötterna; lättare och bättre går det, om 2 personer sysseltas härmed, då den ena håller i plantan, och den andra lagar mull på rötterna, allt på hwar sida det fördras. Wid det mull öses på rötterna, skakar man warsamt och sakta plantan, på det mulen må falla desto jämnare kring rötterna, och inga ställen emellan dem lämnas utan mull. Rötterna öfvertäckas sålunda til ungefär et qvarters högd med jord, den man med fötterna warsamt, däckt ej för hårdt, nedtrampar; wid detta sättande lagar man så, at stammen af plantan kommer at stå perpendiculairt upp, så mycket görligit är. Denna pålagda jorden tilskapas sedan så, at den formerar en kupa af 2 a 3 qvarters bredd wid lag som liknar en dal, eller at den är en tvårhånd lägre ungefär närmast stammen, och högre på alla sidor; på det wid rågn och watnande fuktigheten så mycket bättre och längre må hållas qvar. Wil man öfvertäcka sedan denna kupa med färsk kogiödning til en tvårhands tiocklek, och för bättre utseende, lägga litet mull derpå, så hålles fuktigheten så mycket bättre qvar mot stark torcka och giödningen meddelar mera föda; men tag härwid i akt, at kogiödningen ej får röra wid stammen, ty det är för den skadeligit, utan bör vara derifrån et qvarter på hwar sida.

Efter

efter de wäl renfas, och i torcka watnas den första sommaren, och det icke allenast wid roten, utan öfwer hela telningen; nästa wår derefter behöfwer den ej watnas, om ej wäderleken wöre för torr; men från ogräs bör Träscholan alltid hållas wäl ren; ty då wåra träden ansenligen mera. Man gräfwer ock de följande wårar warsamt upp jorden omkring träden, och utblandar den med litet wälbrunnen gödning.

Om de tidigt bindas wid raka kåppar, så warda de rakstammige. Man observerar endast at ombindningen sker med lent och någorlunda bredt snöre, hälst af bast, men i brist deraf af ullgarn, blåv eller något dyligt. Under snöret eller bandet lindas förut om stammen med litet näfwer, annors kan det lätteligen ske, at wid blås wäder, då telningen fastas af och till, bandet affkastar barken, hwarigenom telningen småningom döer bort. Om man brukar bast, bör det förut ligga en liten stund i watern, innan man betienar sig deraf, emedan det derigenom blir mjukare och smidigare.

Sido-skott bör man ock tillsee at telningarne icke må utslå, innan de hunnit til $1\frac{1}{2}$ eller 2 alnars längd. De som förut wisa sig, böra med sorgfällighet astagas. Wid qwistars affskärwande tages i akt, at det sker tätt til stammen; ty står man, til exempel, af qwisten 1 a 2 tum från stammen, så torckar wäl gemenligen den qwarblesna stumpen af qwisten bort; men den fortplantar sedan ofta borttorrkandet in i sielfwa stammen, och förorsakar småningom röta uti den. Östa händer, at om wintern varit strång, eller plantan sommaren förut gjordt frodiga skått, en del då af toppen, ibland ock et ansenligt stycke af stammen af kölden blifwit dödat; detta så dödade, bör om wåren, så snart man wist märcker, huru mycket deraf dödt ut, med en hwarf knif bortskäras; men dock så, at affskärningen ej sker på hwad ställe som hälst, utan nödwändig tätt öfwanföre något lefwande öga eller qwist: står man så, at intet lefwande öga eller lefwande qwist är tätt under, där man står af top-

pen eller stammen, så borttorckar ändå den stumpen, som blir kvar öfwer et sådant lefwande öga, och kan äfwen lika som en kallbrand utwidga borttorckandet til och på den lefwande qviststen; Et sådant de döda toppars eller qvistars affskärande bör ock i ackttagas då äppeltelningen än står på plantsången. Det affskurna skället öfwerdrages sedan med ympwar, at wåta, sol och luft ej må draga sig in i trädet, eller skada det. Sedan de kommit til den högd som nu sagt är, kan man låta dem grenna sig, eller genom toppens affskärande tvinga dem dertil. Genom onödiga qvistars bortskärande kan man äfwen redan i Träschan bereda kronan til den skapnad som man åstundar. Man tager härwid i akt at kronan må blifwa wid och så gles som möjligt är, emedan frukten swärligen mognar om kronan är alt för tät och mycket qwistrik. En märkes wid Träschan at jorden deri bör wäl wara god och någorlunda fet; men dock ingalunda alt för fet; ty är den alt för fet, så drifwer den träden, at gifra starcka och fastfulla skott; om en sträng winter följer derpå, kunna sådana fastfulla stånd icke stå mot den samma, utan en stor del af stammen dödas; desutom, om träden i Träscha få för mycket föda, och man sedan, då man planterar dem, der de ständigt skola stå, ej har råd, at skaffa dem så ymnigt uppehälle, wantrifwas de gemenligen, och wela ej efter önskan fort: de äro wane med bättre, och måste nu låta nöja sig med mycket sämre; detsför är både i plantsång och Träscha lagom fetma bäst. Den som wil ympa eller oculera sina trån, gör det bäst, då träden än stå i Träscha; men som det ock har sin stora förmån hos oss, at icke ympa eller oculera de trån, som man har all anledning, at tro wara af utwald art; så wil jag först tala om, huru sådana från Träschan utsättas, der de ständigt komma at förblifwa.

§. 5.

Sedan trån stått i tee eller hågst fyra år uti Träschan, flyttas

flyttas de på det ställe i Trågården, hwarest de härefter stån-
 digt skola förblifwa. Härwid bör jag århindra, hwad mång-
 faldig erfarenhet bestyrckt, nemligen at ju flere gånger man
 kan ömsa ett äppeltrå från et ställe til et annat, innan man
 sätter det på den plats, der man sedan wil, at det städse skal
 stå, ju mera förbättras det til skön frukt derigenom. De som
 flyttas om hösten, sedan löfwen affallit, komma ganska wäl fort,
 i fall den påföljande wintren blir blid; men i annat fall gå de
 ofta ut, eller taga sig ej så wäl, emedan trädet ännu icke hun-
 nit rått wäl fästa sig wid jorden eller draga til sig så mycken
 kraft, som wore nödig at bewara det emot wäldsam köld, och
 färnåmligast, emedan trädet's rötter wid ömsättandet blifwit
 skurne och särade, hwarpå kölden lätt kan wisa des wäld, at
 förtiga andra orsaker. Därföre, som man aldrig kan spolest
 vara förwissad om, antingen wintren blir strång eller blid, så
 är säkrast at flyttningen sker om wären, innan löfwen hunnit
 spricka ut, och när kälalen nyf gått ur jorden. Man märcker
 härwid i allmänhet, at et ungt frukttrå af hwad slag det wara
 må aldrig bör strax sätts på et ställe, där et gammalt trå af
 samma slag näst förut stått; och at man således ej bör plante-
 ra et Äppeltrå, där et annat, som utgått, förut wurit, emedan
 erfarenheten wisar, at det gierna wantrifwes; men har man
 nödigt, at strax nästa wår efter det et gammalt trå utgått,
 sätta et nytt på samma ställe, bör man taga bort den gamla
 jorden, deri det förra stått, och skaffa dit ny jord, eller åtmin-
 stone utblanda den gamle med ny god jord. At ömsättningen
 beqwåmligen må kunna ske, bör man hösten förut upgräfwa
 gropar för de nya trån, hwar grop til ungefär 3 quarters diup-
 lel, och til 3 alnars bredd i quadrat. At, som somliga göra,
 gräfwa par alnars diupa gropar, är onödigt, ja skadeligt; ty
 1:o gå ej Äppeltrådet's rötter, sedan hjertrotten blifwit affkuren,
 ned åt djupet. 2:o Bör man aldrig med god jord läcka dem,
 at gå dit, utan hållre, at löpa horizontelt i matjorden der de
 få

få bästa födan. 3:0 Om jordmån består af hård lera, och gropen sedan fylles med lös jord, blir den en sammelsplats för watern, at draga sig dit, som står der och syrer samt uppsänder skadeliga ångor til rötterna, hwaraf trädet wantrifs. 4:0 Mister man altså snödigt wis en hop skön fet jord, den man följer denna diupa gropen med. 5:0 Man kan aldrig då straxt få trampa denna jorden, at den ju icke ännu siuncker mera ihop, då den nogare rutnar; häraf säncker sig ock trädet diupare ned, så at des sidorötter med tiden ej mera kunna löpa ned i matmjellan, utan derunder, så at trädet står i förmenken fuktighet; härigenom wantrifs det, och småningom i för tid går ut. När nu trån skola flottas, fyller man desse gropar, med god matjord, at sådant slag som til Tråscholan plågar nyttjas, så högt, at af gropen, sedan jorden genom påtrampande blifwit löst sammanpackad, ej mera än et quarters diuplek blifwer öffrig. Derpå uptager man trån från Tråscholan, at rötterne icke klyfwas eller afbrytas; om än någon hjertrot wore qwar, affkåres den, på det trädet må twingas at utslå sidorötter, hwilka såwida de sprida sig ut horizontelt i swartmjellan, gifwa trädet bättre föda än hjertrotten, som går perpendiculäirt ned åt in i den til wårternas näring otjenliga jorden. De små fina rötterne, böra fuller behållas; dock skåras de så af, at endast 2 a 3 tum är qwar; men om de blifwit aldeles torra, affkåres alt som torrt är; de i förh öfwer hwarannan löpande större rötter, skola öfwen affkåras, emedan de lätteligen kunde genom deras gnagande nöta hwarandra och åstadkomma róta i trädets rot. Sedan alt detta skedt, sätter man trädet jämt ned i gropen, hwarwid man utbreder rötterna horizontelt ut, så widt som möijeligt är, på det de af matjorden må kunna draga en god och födande näringsaft. Denna omständigheten är, så mycket nödwändigare at på det allranogaste i åttaga, som erfarenheten bestorcker, at alle Appeltrån, som gå diupt ned med sina rötter in under

mat

matjorden, altid wantrifwas och gifwa en liten och osmakelig, samt sentida frukt, såsom af wildt wårande frukttrån tydeligen är at sinna. På trådetts rötter fyller man sedan med den til redde matjorden, tilseende noga, at myllan sätter sig wål och jämt omkring rötterne samt tött in wid dem. Swad wid plantornas flyttning til Tråscholan förr är nämnt, nemligen, at man ändteligen ser til, at ingen färsk obrunnen giödning får läggas tått på rötterna, eller at det rörer wid dem, det observeras åfwen här. At jordens fallande tått til rötterna må kunna befordras, kan man då och då sakteligen skaka på sielswa tråt, såsom och med trampande på lika sätt som förut packa mulen tillsammans. Denna fyllning lägges til et quarters högd öfwer bråddarne af groven: Och öfwan på kupan näst omkring trådetts stam, gör man en liten dald, på det regnwatn, och det, hwarmed tråt watnas, må däri samlas och få tilfälle at desbättre draga sig ned til rötterne at befrämja näringsfastens tilredning.

At rötterne wid nedsättningen må vara så friske och färste som möjligit är, i aktages 1:0 At, om beqwåmligen ske kan, trån uptagas med så mycken mull kring rötterne som möjlig kan hånka wid dem; men skulle all mulen falla bort, så planteras de lika fult; dock taga de sig ej gierna så snart, som då mull kan följa wid rötterne 2:0 At flytningen sker i mulen och fuktig wäderlek, då solhetan icke kan wårcka på trådetts rötter och torcka dem. Dock får ej wädret vara rågnacktigt, ty då blir jorden, hwarmed groven skall fyllas, så klibbig, at den ej så wål jämt och tått kan sitta sig kring de fina rötterne 3:0 Nedsättes trån, då det ske kan, så snart de blifwit uptagne; hwarföre man icke eller upgråfwer flere trån i sänder, än som genast kunna omplanteras. När så händer, at trån, efter det de blifwit uptagne ur Tråscholan, måste stå någon tid oomsatte, så är nödigt, at de förwaras i skugga,

samt at rötterne hållas med suftig mull wäl öfvertäcke. Och om trån blifwit förde på längre wäg, så böra rötterne på någon tid, innan de utplanteras, ställas i kallt watern, at deras wäsa succifera, eller sug-rör, måge öfna sig och blifwa tjenlige at draga must ur jorden. Wid tråns förande längre wäg, är nödigt 1:o Att, om möjligt är, det sker om natten; ty då torckas ei rötterna så snart. 2:o Om det sker om dagen, at rötterna äro täkta med mattor eller dylikt, at lindra solens och luftens wärckan på dem; samt at de då och då bestänckas med kallt watern. 3:o Att man ser til, det wid förandet, de ej skadas med qwistars afbrytande, barkens afgnagande &c.

Om man i brist af tjenlig Trågårdspåls, är nödsakad, at sätta trån i en alt för hård jordmån, så löner det icke mödan, at gräfwä någon sådan grop såsom förr är beskrifwen. Det är då bäst, at endast gräfwä gropen så diup som matmyllan på det stället är, samt fylla den til hälften med god jord, och sedan man satt trådet derpå, fylla öfwan på jordytan så högt, at trådet rötter komma at krypa i den goda matmyllan hwaraf kupan tilredes; de söka wäl sig framdeles ned i matjorden, den man ock med annan god jords påläggande kan öka. När alt detta är gjordt watnar man efter en eller par dagar, om rågn ej kommit, om kring trådet, på det myllan så mycket bättre må sätta sig emellan rötterne. Att sol hetan ej må göra någon skada, tager man torf och täcker öfwer kupan, läggandes den samma så, at grässidan wändes ned och rötterne upåt, och det så bredt som gropen räcker, at alla sidor. Eller, det som är bättre, utbreder man öfwer kupan färsk eller obrunnen kodynga til en twärhands tiöcklek, aktandes likwäl därwid, at den ej kommer at trådet stam, då des heta kunde afbränna barken och skada trådet: för bättre utseende skull strör man stray, medan gödningen än är suftig, lös mull öfwer den samma til $\frac{1}{2}$ a 1 tum tiöcklek; då gödningen dym-

delst

delst bortgömmes från synen. At täcka omkring med tall eller enris, brukas ock; men detta medel är ej så godt och säkert som det nyss föreslagne. Om man kommit, at låta et trå stå så länge i Träschan, at det blifwit helt stort, och man sedan flyttar det dådan, observeras hwad i föregående nämnt är; men som et sådant stort tråd är mera kinkot, än et litet, så bör man än, at samma tråd af solhetan ej må tvingas til förstarck utdunstning, så ofta klara och warma dagar insalla, ifrån klockan 8, 9 eller sidst 10 föremiddagen til klockan 3 a 4 efter middagen ställa det i skugga, medelst Tall, rustor eller afhugne löfrike trån, som ställas där omkring på den sidan, som ligger emot starckare solbaddet. At med måssa omlinda hela stammen och kronan af et sådant stort utplanterat tråd har ock sin stora nytta, at lindra solens wäldsamma wärkan på det. Watnandet bör ingalunda försummas. Det sker hälsit med solliumt watn; och fortfares därmed hela första sommaren, så ofta jorden öfwer rötterne begynner blifwa något torr. Om man tillika sprutar watn öfwer stelfwa stammen och alla trådet's grenar, så befordrar sådant trådet's skondsammare wårt och trefnad oförlifneligen. Til at hålla stammen at wåxa rätt nytt, är nödigt at de nyss omsatte trån, på lika sätt som i Träschan sker, fastbindas wid raka kappar, som hälsit nedfattas uti gropen innan trådet planteras, på det, i fall kappen efter at skulle nedföras, rötterne därwid ej måge skadas: Ombindningen bör ske så, at barken ej må taga skada, på sätt som förut i föregående S. wid plantornas flyttning til Träschan är lärdt. Denna fastbindning wid störar är för större omplanterade trån, så mycket nödigare, som et starckare wäder annors lätteligen kunde kasta dem omkull; och en litet swagare wind kan ändå så böja dem, at de små nyligen utslagne späda rötter derigenom kunde anten aldeles afbrutas, eller åtminstone rubbas, hwarigenom trådet ansenligen komme at hindras i des wårt.

Den finner jag nödigt, at at nämna, huru nära Äppelträ-
 den böra sättas til hwarandra, emedan man hos oss alt för
 ofta felar här i. Man planterar gemenligen Äppelträden på li-
 starne wid gångarna; nu äro uti en stor del Trågårdar gån-
 garna endast 3 a 4 alnar breda; altså komma träden at ej stå
 mera än ungefär 6 alnar från hwarandra; när de än äro små,
 så tyckes för en owanh detta wara nog rum lämnat emellan
 dem. Men hwad sker? Äppelträden hinna ej ernå en tredje
 del af deras storlek, innan de råka hwarandra med deras qwis-
 star och grenar; så de så stå, så börja qwistarna gnaga hwar-
 andra wid minsta bläst, hwaraf träden taga stor skada, och
 måste dö ut, innan de hunnit til deras halwa ålder; Alt nå-
 gotlunda bota detta, är ej annat råd, än at skära af dessa qwis-
 star; men då drifwes trädet, at stå ut mera qwistar, och wäxa
 för tätt, just som sker, då man klipper et träd, at det må få
 en tät krona; men härigenom får man mycket qwistar och gre-
 nar, men ingen frukt; eller om man får något litet frukt, är
 den liten, osmaklig och hinna näpligen blifwa halfmogna; ty
 den sitter måst i skugga för de myckna och tätta qwistars skull.
 Wil man åter förekomma, at ej så klippa och afskära qwistar-
 na, så är ej annat råd, än med rot uptaga hwart annat Äp-
 pelträ, at de öfriga må få något bättre rum; men när träden
 blifwit något stora, så lyckas et sådant omplanterande ej altid
 så väl; å minstone måste man då noga i afstaga, hwad för-
 ut wid större träs omplanterande är sagt i första delen pag.
 7. och 6. och i denna q. 11. samt för mera säkerhet nedsättes Tallruset
 så på södra sidan, at träden stå i skugga första sommaren från
 kl. 8. a 9 f. m. til kl. 3. a 4 e. m. Alt derföre undslippa desse o-
 lägenheter, bör man straxt ej sätta träden närmare til hwar-
 andra, än deras wäxt och fruktens mognande och godhet för-
 drar; det närmaste at Äppelträ kan stå til det andra äro 12.
 alnar; 10 a 11. alnar är redan förnär; man skall ändå finna,
 at ehuru de stå 12 alnar från hwarandra, sker dock, när de
 blifwa

blifwa inemot fullwårta, at de med quistarna nåka hwarandra; kan man sätta dem 15. a 18. alnar från hwarandra, är det så mycket bättre. Jag wil nu säga orsaken härtil; mångsaldig erfarenhet både inhem och utömlands har wist, at Äppeltrån, som stå för nära och rätt til hwarandra bära 1:o aldrig så ymnigt frukt, 2:o aldrig så stor frukt, 3:o får aldrig frukten en så tåck färg, 4:o blir den aldrig så tidigt mogen, ja hos oss hinnes många slag aldrig blifwa rätt mogna, och 5:o får den aldrig en så behagelig och angenäm smak, som det sker med frukten på de Äppeltrån, hwilka stå långt ifrån hwarandra, där luften följakteligen får fritt circulera omkring dem, och der solens strålar hafwa fri tillgång til alla deras grenar, hwarigenom deras safter blifwa bättre preparerade, innan de flyta in i frukten. Flere observationer wisa ock, at träden om sommaren utdunsta starkt både genom blad och frukt, samt at träden lida, i fall desse utdunstningar ej af lust och wind snart bortföras, eller om träden stå så när til hwarandra, at de sen måste insuga hwarandras utdunstningar, hwaraf sedan en osmakelig och mindre nyttig frukt tillkåpas. I England, der dock solen om sommaren står högre, och wärmer mycket längre tid af året, än hos oss, lämnas sällan under 20. alnar emellan hwar Äppeltråd; samma göra de äfwen i nya Sverige i Norra America, hwilken ort dock ligger lika långt til Söder som Madrid i Spanien; dersöre är det ej underligt, at de på desse orter hafwa så utvalda och wälsmakliga Äpplen, at emellan deras och våra är däruti nästan samma skillnad som emellan dag och natt. Om de skulle se, huru man hos oss packar nästan så många trån man kan helt rätt til hwarandra i våra trädgårdar, så skulle de tro, at näppeligen någon wille smaka dem, eller at de endast årnades til söda för wissa forfotade Kreatur. Man tycker wäl, at man tappat något i trädens antal, då man planterat dem så glest; men man winner deremot i myckenhet frukt, och förnämligast i fruktens godhet och storlek.

Om

Om gången derföre i en trädgård är endast 3 a 4 alnar bred, bör man sätta Äppelträden så långt innom listan på qvarteren, at de stå, om görligt är och man har rum, 12 alnar från hwarandra; men om man wil vara alt för niss med sin jord, så kan man ändtligen lämna endast 9. alnar emellan dem; men aldrig böra de sättas tättare; man har ändå i framtiden den olägenhet, at om man lesiver tills de blifwa mot sulshvärta, störta de tilhopa med qvistarne. Det enda, som skulle wela styrka en, at ej här lämna mer än 9 alnar emellan hwart träd, är det, at som hos oss gemenligen innom 19. a 20 år någon swanlig och ganska sträng winter infaller, som dödar en myckenhet Äppeltrån, och man saledes får få trån, som hinna til deras rätta storlek och ålder, så skadar ej, om man och sätter dem så tätt, som nyf nämdes, emedan en sådan swanlig winter ändå gör dem nog gles; men härtil swares: Än om man är så lyckelig och får sådana trån, som måst alla uthårda en dylik fiöld; har man då icke stor harm, när man ser dem med grenarna börja löpa tilhopa, just då man skal begynna wänta, at inbärja ymnigaste frukt af dem? Wi hafwa ju Äppeltrån här i Finland, som äro öfwer 40. år gamla, och än bära ganska ymnigt frukt. Et Äppeltrå, som icke är ympat eller oculerat, börjar nästan aldrig bära frukt, innan det är 9. år gammalt; ja man har dem, som hinna til 12. a 14. år, innan de wisa deras första frukt; sätter man sådana nu för tätt, så måste man anten hugga bortt, eller omsätta, eller klippa hwart annat träd, just då det börjar frambringa frukt; hwad har man då, för sin möda? derföre är bäst, at straxt lämna dem tilväckelligen rum.

Tidens forrhet, så wäl som trångseln på Boktryckeriet, med flere orsaker, förbinda mig at längre fullfölja denna afsandling. Huruwida det, som återstår, af mig kan utgifwas eller icke, ankommer på tid och omständigheter. I medlertid wille den gunstige läsaren mitt försök med wälmening uptaga.